

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 93. ANUL XIV.

Telegrafu este de doue ori pe septimana: joi'a si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditiua. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8. fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 24 Nov. (6 Dec.) 1866.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Afaceri bisericesci.

In nr.ii 42 si 43 ai foiei nostre impartasramu in estrasu cuventarile Esc. Sele P. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, rostite cu ocaziunea tinerei Sinodului arhierescu si a inaugurarei Consistoriului apelatoriu. Acum aflamu de oportunu a le reproduce in tota estinderea lor.

Cuventarea,

cu carea Escelenti'a Sea, Domnulu Archiepiscopus si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a au inauguratu Consistoriulu apelatoriu metropolitanu in Sabiu in 19 Maiu 1866.

(Continuare si capetu din nr. tr.)

Casatori'a in biserica nostra este taina dupa cuvintele Apostolului, care au disu Efesenilor: ca casatori'a este taina mare, si acesta o dice de Christosu si de biserica. Efes. capu V. versu 32. Cuvintele aceste ale Apostolului se deslusiescu cu alte presmergatore cuvinte, si adeva invatia Apostolulu acolo pe Efeseni, ca precum biserica se supune lui Christosu, asi'a si muierele se supunu barbatilor sei, si precum Christosu iubescu biserica, asi'a suntu datori barbatii sa iubescu muierele lor. c. V. st. 24—25.

Legislati'a bisericesca dela inceputulu ei pana astadi, n'au incetatu a ave inaintea ochiloru aceste cuvinte ale Apostolului si in intielesulu acest'a a aduce canone; dar nici administrati'a bisericesca nu au lipsitu a sustine pana in zilele nostre aceste canone aduse pe basea cuvintelor apostolescu, cu atatu mai multu, caci Christosu au invetiatu, „ca Ddiu dela inceputu au facutu barbatu si muiere Mat. c. 19 v. 4. si ierasi „ce au impreunatu Ddiu, aceea omulu sa nu desparta“ Mat. c. 19 v. 6. Iara despre legatur'a celor casatoriti au invetiatu Christosu: ca ori cine va lasa muierea sea fara numai din pricin'a curviei, si va lua alt'a, o precurvesce. Mat. 19, 9. Apoi Apostolulu povetui'a pre Evrei dicendu-le; ca „cinstita este casatori'a intru tote si patulu nespurcatu, iara pre curvari si adulteri i va judeca Ddiu.“ Evr. 13. 4.

Frumosa si binecuventata este si cea invetiatura, carea Apostolulu o da Efesenilor si prin Efeseni tuturor crestiniilor in privinti'a referintiei si a bunei ordine intre casatoriti, candu dice: „Muiere! plecativa barbatilor vostri ca Domnului, si precum barbatulu este capu muierei; asi'a si Christosu este capu bisericeii; si precum biserica se supune lui Christosu asi'a si muierele barbatilor sei intru tote; barbatilor! iubiti muierele vostre, precum si Christosu au iubit biserica si pre sine s'a datu pentru dens'a; . . . asi'a suntu datori barbatii sa si iubescu muierele sele, ca si trupurile sele, caci celu ce si iubescu muierea, a cel'a pre sine se iubescu; . . . pentru aceea va lasa omulu pre tatalu seu si pre mum'a sea, si se va lipi de muierea sea si voru fi amendoi unu trupu.“ Efes. c. V. 22—31. Apoi Apostolulu incheie invetiatur'a sea catre Efeseni dicendu: Deci dara si voi unulu fiesce carele asi'a sa si iubescu muierea sea, ca si pre sine, iara muierea sa se tema de barbatu? Efes. c. V. 32.

Casatoriti in urm'a convietuiri lor se facu parinti ai copiilor lor, pre cari ii iubescu si ii socotescu ca nisce daruri dela Ddiu. Insa Ddiu pentru aceste daruri ale sele, caci da celor casatoriti copii si urmatori, impune lor ca parintiloru datorinti'a aceea, ca sa se ingrijesca pentru crescerea sufletesca si trupesca a copiilor lor, si spre acestu scopu sa intrebuintiedie tote putincoisele mijloce; parintii au dreptulu de a indrepta si a pedepsi pre copiii sei neascultatori si resvratitori: ei suntu datori a se ingriji pentru traiulu copiilor lor, si a le da lor pilde bune prin purtarea lor propria in si afara de casa, caci dice intieptulu Solomonu: „Cuviosulu, carele traiesce in nevinovatia, va lasa dupa sine copii norocosi“ Pilde 20, 7. Iara Christosu vrendu sa arete urmările cele firesci ale faptelor bune si rele au intrebatu pre cei ce lu impresora pre elu dicendu: „Au dora se culegu din spini struguri, s'au dia scai smochine? Totu pomulu bunu face pome bune, iara pomulu reu face pome rele.“ Mat. 19, 17—18. Aceste cuvinte ale Mantuitoriului crestinii trebuie sa le aiba dinaintea ochiloru, ca fiindu parinti, sa se porte astfelu, ca sa se poata dice

despre ei, ca suntu ca nisce pomi buni, cari facu pome bune. Astfelu de stare buna voru avea casatoriti atunci, candu barbatulu va iubi pre muierea sea ca si pre sine si candu muierea se va pleca barbatulu seu.

Dar durere! ca se intempla intre casatoriti unele ca acele fatalitati, care provoca intre ei dusmania nedumerita, ura si cursa din partea unuia asup'a vietiei altuia, precum si rumperea credintiei si a dragostei imprumutate si asi'a o instrainare neimpacata si racela de inima pana la morte.

Aceste iviri nenorocose intre crestinii casatoriti prevediendu Christosu, precum si sciindu elu aceea, ca Evreii din impetrirea inimei loru dimisiunau muierele lor pentru cause neinsemnate si se desfaceau de ele si iaras se casatoriau cu altele, au pusu stavila la volnicile barbatiloru fatia cu muierele lor prin acea pravila: „ori cine va lasa muierea sea fara numai din pricin'a curviei, si va lua alt'a precurvesce.“ Mat. 19, 9. — De unde se vede, ca Christosu numai adulteriulu in generalu fara vre-o tiermarire s'au talmacire mai de aproape a acestui pecutu l'au caracterisatu de cauza indestulatore pentru barbatu de a se desface si desparti de muierea sea.

Fiindca insa in decurgerea timpiloru s'au vediatu decatra santii parinti necesitatea, pentru definirea tuturor aceloru impregiurari, care se potu areta la adulteriu, pentru aceea au si regulatu felurile soiuri ale impregiurariiloru matrimoniale si ale adulteriului; asi'a santii Parinti au numitu 1) unele casatorii cuviose, legitime, binecuventate si iertate, care si de catra statulu civile in togm'a se recunosc; a 2) altele le-au numitu casatorii necuviose, nelegiuite, osandite si oprite, care si din partea statulu civile se recunosc in togm'a; 3) au espusu pedecile impedeatoare si nimicitore, in urm'a caror'a se impedece, dar nu se nimicesce casatori'a; si 4) au defiptu si causele de despartirea totala si partiala cu seu fara pedepsa ulterioare. Cultur'a scientific'a a barbatiloru bisericesci au produsu si cultur'a sciintiei asup'a trebei matrimoniale asi'a, incatu tote impregiurariile matrimoniale suntu precisate si regulate si aduse in sistema, spre esemplu treb'a logodnei valide si invalide; treb'a daruiriloru la si dupa logodna; treb'a zestrei; treb'a promulgariiloru inainte de casatoria; treb'a dispensatiiloru dela gradurile de consangvinitate si afinitate; despre nuni; despre nunta si purtarea ospetiloru la nunta; despre casatorii necuviose, nelegiuite, osandite si oprite; si despre divortii si causele de impedecearea si de nimicirea casatoriiloru.

Din aceste deslusiri ale sciintiei canonice se vede apriatu, ca Apostolulu au avutu dreptu, candu au disu Efeseniloru, ca casatori'a este taina mare; statulu civile primesce si respecteza productele aceste ale sciintiei canonice in privinti'a tuturor impregiurariiloru ale trebei matrimoniale, caci ele suntu elaborate spre binele comunu a nemului omenescu si spre sustinerea ordinei bune, religiose si morale, care aduc statulu civile cele mai mari folose.

Presantiloru si Preacinstiloru frati! noi ne-amu adunatu ca in calitate de foru superioru sa aducemu otariri in causele matrimoniale, care la Consistoriile Eparchieloru nostre din Aradu si Caransebesiu ca la forulu dintai s'au pertractatu.

Si asi'a amu ajunsu eu acum a espune pre scurtu si despre judecatori'a bisericesca de forulu superiore cu privire la tractarea cauzeloru matrimoniale.

Dupa principiile canonice, ce se afla in canonulu 15 alu Sinodulu din Cartagen'a, apelati'a se ierta dela judecatori mai mici la cei mai inalti; judecatori cei mai mici nu se potu simti vatemati, caci dela judecat'a lor sa ia apelatia, deca aceea se face la judecatori mai inalti si deca ei nu se invinovatiescu, ca aru fi judecatu din dusmania seu patima, seu dupa mita. Pe basea acestoru principii, Consistoriulu nostru apelatoriu, compasu, din unu Presiedinte, Metropolitu, din doi Episcopi sufragani ai Metropolitiei si din doi Protosingeli, si din doi Protopopi si doi Parochi ai Eparchieloru sufragane, este canonicu, si pote tracta validu causele divortiale, ce s'au ventilatu de catra partile prigoniore, si s'au decisu de catra Consistoriile eparchiale, ca la forulu dintai competente, caci canonulu alu 9-lea alu Sinodulu ecumenicu alu IV preserie: ca „forulu dintai de incusa este Episcopulu, s'au cu voi“

Episcopului alesii judecatori; iara canonulu 97 cartagenu prescrie: „ca pârțile prigonitóre, deca se invoiesce Episcopulu, potu sa-si aléga judecatori spre prejudecarea controversiei lor, in sa dela astfelu de judecatori alesii, nu se ierta apoi apelatia.“

Din cele premise despre judecat'a apelatorie se vede si problem'a Consistoriului nostru apelatoriu, ca adeca noi avem a cercetá. 1 Observatus'au formele legale la incriminatiunea fácuta de cátra partea incusatóre, si datus'au privilegiu indetulatoriu pártiei incusate spre defendare? 2, avut'au partea incusatóre basa canonica, spre a incriminá pre partea incusata? 3, functiunat'au Consistoriulu eparchialu in caus'a obvergente in intielesulu canóneloru cu privire la tóte momentele esentiale ale casatoriei si vietuiri pártiloru litigante? si 4. pótese privi sentinti'a forului dintáin de temeinica si valida din punctu de vedere alu institutiuniloru canonice, ce suntu datatóre de mesura in obiectele divortiale?

Revisiunea si supracensurarea acestoru momente ale unui procesu divortiale se arata rectificata atátu din marimea tainei de casatoria, catu si din santieni'a legaturii matrimoniale, precum si din privire la urmárite cele importante ale fetieloru, ce au a se desface dela olalta cu deosebire atunci, candu inca si copii suntu, carii asiá dicendu se potu usioru primejdui din vin'a parintiloru, carii ceru divortiare. De aceea si in sistem'a consistoriale din an. 1782. §. 18. Legiuiesce: ca procesele matrimoniale au a se asterne Apelatoriului, care de substratu au divortiulu si repasirea dela logodna; legislatorulu acestui §fu fára indoiéla au adusu acelu §fu din privire la marimea si ponderositatea tainei de casatoria, si din acea privire momentósa, cá nu cum-va fetiele prigonitóre sa se primejduiesca din vin'a unui procesu pripitu si decisu numai de unu foru.

Deslucirile aceste despre tain'a casatoriei si despre judecatori'a bisericésca fatia cu forulu nostru apelatorialu amu aflu de lipsa ale premite aici, cá sa documentezu eu cá presedintele acestui foru apelatorialu, punctulu meu de manecare in manuducearea obiecteloru matrimoniale, si totu odata sa dau si convictiuniloru Présanteloru si Précinstieloru vóstre espressione, si asiá incheiu cuventarea mea cu acea firma credintia, ca pána candu ne vomu acomodá canóneloru bisericésca in pertractarea si suprarevisiunea si prejudecarea causeloru matrimoniale, pána atunci de siguru ne vomu bucurá si de binecuventarea cerésca si de unu renume bunu dela contemporanii nostri, ceea-ce sa fia, sa fia, Aminu.

Metechnic.

Sabiu 22 Novembre.

Unde lipsescu notiunile acolo la tempulu seu se afla unu cuventu — dicitu nemtii. La noi s'aru puté aplicá acést'a in dilele aceste din urma cu adausulu, ca nu numai cuvinte, cum suntu d. e. metechnele „Gazetei Tranniei“ din nr. 90, ci si misticismii, denuntiárite de denuntianti, batjocuririle prin foile de meseri'a acést'a suntu totu atátea mijlóce de cari se vedu a se folosi ómenii spre a combate. O coresp. din Brasiovu, carea nu are nimic'a cu confessionalismulu, carea se plange simplu, ca cutare directoru se mesteca in cerculu juridictiunei altui directoru, ca cel'a mesteca pre scolarii cestui'a in lucruri, cari dupa lege fára de scirea directorului cestuialtu si a párintiloru copiiloru nu este iertatu sa-i mestece si eata metechne, eata intrigi confessionalu si mai scie Ddieu cáte si mai cáte. In lucrulu meritoriu, in lucrulu care are sa decida acolo de o parte amenintiári ilustrate cu citate din ministratiunea liturgiei latine, de alta parte cum amu disu batjocuri si din o parte ce o ai crede mai seriósa, o întrebare nedecidatórie, in urm'a cárei respunditorii dupa placulu întrebatorului sa fia spalati séu trantiti prin tarnoséla de vendiatori de principiulu si de patria. Acést'a este manier'a de a discutá cestiuni politice.

In adeveru ca in fati'a unoru asemenea ómeni esti silitu a eschiamá cu vechiulu oratoru ca pána candu totu asiá? Tóte acestea suntu de unu tempu incóce depinse in „Gaz. Tr.“ cu scopu de a iritá spiritele si de a discreditá pre cei ce nu voru a se supune orbesce dictaturei, pre carea sa o ascultámu de ascultatu, dara sa nu indrasnéscá nimenea sa o întrebe ori sa afle ca de ce acést'a? Întrebata ne infunda prin doctrine de prin alte state, despre parvite si ca acolo nu se amesteca lucruri confessionalu in cele politice. Pre lánge tóta seriositatea cestiunei ne vinu asemenea espectoratiani tocm'a cá discursulu lui Bursuflescu cu Ker'a Nastasi'a lui V. Alessandri: „Ah! cumnate! ai aflu ce amu pasitu?”

— Amu aflu; apoi ce se facemu soro... au muritu, Ddieu sa-lu ierte!

— Ba nu; nu au muritu, da e despotcovitu!

— Cine e despotcovitu? reposatulu? — Ba! calulu.

A fostu vorba in congresele natiunale de confessionalitati? a fostu in dietele trecute? a signitu cine-va despre asiá ce-va in Belgradu asta véra? A fostu acum de candu amu reluat si noi cuventulu in cestiuni natiunale ce-va despre confessionalitati afara de oservarea la purtarea unui directoru a unui gimnasiu nemtiescu de ritulu latinu, care directoru e románu de nascere si de ritu grecescu séu latinu si se mesteca in afacerile unui gimnasiu ro-

manescu curatu de religione crestina orientala? Nu are dreptu cine-va a infruntá asemenea amestecu?

Nu ve temeti de metechne ómeniloru. Ati avutu ocaziune a ne ceti cugetele nóstre date in publicu si pre fatia in afacéri curatu natiunale politice si deca aveti sa faceti vre-o objectiune o faceti cu francheti'a si cu bunavointi'a aceea cu care amu pasitu noi in publicu.

Ce amu disu „noi“ si ce diceti „voi“, cá sa vorbimu dupa stilulu Dlui Fekete Negrutiu! Noi amu disu si dicemu ca sa ne aperámu multu putinulu castigatu in diet'a din 1863/4. La 1865 nu amu vrutu ca pre acést'a sa-lu trantimu in balta si apoi sa ne culcámu pe tiermuriu baltiei, ci amu fostu de parere sa se apere acolo unde este foru deschisu pentru aperearea mentionatei acuisi-tiuni politice. Mai departe suntemu de parere ca aperearea acést'a sa se continue si inaintea acelu foru, carele este delegatu, pentrucá sa nu perdemu séu sa rumpemu firulu processului incátu sa nu-lu mai putemu reintórcé la forulu celu mai competentu in patri'a nóstra, unde sa se faca deliberatulu definitivu. Mutatarea unui procesu, din cause de oportunitate, la unu foru sub a cáruu juridictiune nu se afla procedatoriulu nu credemu nici ca are putere a desvalidatá juridictiunea de mai nainte, nici de a desface pre procedatoriulu cu totulu de juridictiunea sea de mai nainte.

Si acum ce diceti „voi“?

Gazet'a in nr. 90 unde vorbesce despre acést'a cestiune inca e de aceea si parere, numai cátu prin unele forme vrea sa dea lucrulu alta fatia. Ea dice ca reprezentantii romani din municipiele románe sa tramita unu memorialu la diet'a din Pest'a, asemenea sa faca si cei ce voru fi dejá acolo. Din punctulu de vedere alu Gazetei, incátu putemu noi conchide din multele ces'a scrisu intr'ens'a mai nainte, acést'a e de prisosu. La ce sa se faca acést'a insinuare dietei unguresci, deca Tranni'a in urm'a rescriptului din 25 Dec. 1865 n'are nici o referintia de dreptu publicu cu Ungari'a? Din punctulu ei de vedere trebuie ignorata diplom'a leopoldina si tóte actele de dreptulu publicu dela incetarea dietei din 1863/4, care privescu pre Transilvani'a in referintia cu Ungari'a. Din punctulu ei de vedere trebuie ignorata diet'a din Pest'a si tóte dietele de dincolo de Lait'a cá atari. Ori ce voru face acele corpuru legiuitorie, din punctulu ei de vedere, trebuie sa se privesca de lari fari, prin urmare si memorialulu aru fi numai o scrisóre de parada tramisa la Pest'a, la unu corpu, a cáruu competintia este fictiune si pentru care tramitare póteiara ni-aru trebui o deputatiune si plenipotintie, (cá sa nu compromitemu pre deputati, ci sa tramitemu unu omu independente cu elu). Gazet'a indata ce se lasa de terenulu ei de mai nainte si face cestiunea aninata in nrulu ei 90, au parasitu principiile ei de mai nainte si au treentu la párerile nóstre, care nu diferescu decátu intru aceea, ca noi nu vremu sa ne aparámu de acasa, pe nevedite, ci vremu sa fimu acolo de fatia, nu cá ungureni, ci dupa cum ne chiama rescriptulu cá Transilvaneni.

Deca sta lucrulu asiá erá óre de lipsa a se face atáte secaturi, cáte s'a fácutu, cari sa ne compromita maturitatea nóstra politica? Nu erá mai bine deca Gazet'a scriea articulu numai la objectu si lasá personalitátele pentrucá sa ne fimu potutu intielege? Multumita lui Ddieu in sa cá nici cu incercárite aceste nu s'a compromisu natiunea, ci vre-o cáti-va egoisti, si nu s'a vatamatu valórea congreseloru natiunali.

Evenimente politice.

Sabiu in 23 Novembre.

Diet'a din Vien'a si cea din Pest'a suntu astadi cele dóue focarie ale monarchiei, cari atragu cu deosebire atentiunea publica. Incátu ne iertá spatiulu amu amintitu si noi de adres'a dietei din Austri'a de josu. Desbaterile ce s'a desvoltatu asupr'a acelei adrese suntu grave, discursurile singuraticiloru oratori suntu splendide in sa asupr'a nóstra ele mai ca facu numai impressiunea cuventáriloru celoru din reichsratulu dela 1864. Noi cari nu ne prea place a ne cufundá in politici pré inalte ne întórcemu asiá dara la obiceiulu nostru de a referi numai fapte, si cu privintia la desbaterile pomenite mai susu, arátámu publiculu nostru, ca o parte din diuarristic'a nemtiesca vienesa inaltia pána in ceriu nmele mai multoru oratori, cari a vorbitu atátu de „frumosu“ si „retoricescu.“ Deputatulu Dr. Bauer in admonitiunile sele indreptate asupr'a ministeriului au mersu pána acolo incátu au respicatu cuvintele cari nu au lipsa de comentariu: „Noi nu vomu, cá dinasti'a carea incepú cu Rudolffu de Habs burg sa incete cu Rudolffu copilulu.“ Totu acea diuarristica dice ca cetindu cine-va cuventárite pline de efectu va vedé, ca nemtii in Austri'a au inceputu a cugetá.— Deca au inceputu nemtii a cugetá numai acum cátra finea anului 1866, apoi nu avem nici unu cuventu, care sa-lu întrebuintiámu pentru de a esprime isprav'a ce voru ei sa o faca.

Diet'a Ungariei dupa scirile telegrafice in sa se ocupa de o adresa. Pána la alta ocaziune supunemu cetitoriloru propunerea lui Deák in integritatea ei:

Propunerea lui Deák suna: sarcin'a apasatóre, causata prin suspenderea nelegale a constitutiunei nóstre, nu s'au de-

laturata inca nici prin prea inaltulu rescriptu. In adresele nostre, cari le-amu asternutu Maj. Sele despre continuitatea de dreptu, nu amu sfârșitu numai la aceea, că sa se recunósca drepturile nostre constitutionali, ci ne-amu rugatu si amu staruitu cu deosebire pentru aceea, că numai decâtu sa se restituie si sa se execute constitutiunea noastră si legile nostre in deplin'a loru valóre, si cá in modulu acest'a sa pasiesca continuitatea de dreptu si in fapta si aievea in viétia. Numai impregiurarea acest'a singura aru fi in stare, a dá prin realizare viétia recunóscrei principale a drepturilor nostre, promisiunei si sperantieloru, a risipi grijile nostre si a impacá natiunea. Insa in prea inaltulu rescriptu regescu nu se afla acest'a. De órece insa dorintiele nostre cele drepte inca nici acum nu s'au realizatu, asiá facu propunerea:

Cá sa ne adresámu intr'o adresa noua cátra Maj. Sea, in carea adresa pre basea adreseloru dinainte si cu provocare la argumentele cele drepte, desfasiurate in acele cu precisiune, sa ne rugámu si sa staruim pentru restituierea cátu mai curenda a constitutiunei nostre; sa ne rugámu si sa staruim pentru continuitatea de dreptu deplina si factica; sa ne rugámu si sa staruim pentru tóte, pentru câte ni-amu rugatu si amu staruitu in adresele nostre de mai nainte. Prea inaltulu rescriptu regescu amintesco si proiectulu, carele s'au elaboratu de 15 uembrii, cu privintia la relatiunile, ce se nascu din interesulu comunu, si face la operatulu acest'a unele observatiuni.

De órece cas'a (diét'a) nu póte intrá in consultarea acestoru observatiuni, eu afliu de bine, a esprime in adresa nostra: Diét'a au alesu dejá in 1 Martiu a. c. din mijloculu seu o comisiune, statátore din 67 membrii, spre scopulu acel'a, cá sa elaboreze unu proiectu despre determinarea si despre modulu pertractárei relatiuniloru acelor'a, cari atingu in genere Ungaria si celelalte tieri, ce stau sub imperiulu monarchului comunu.

Comisiunea nu au adusu inca propunerea sea, cas'a ablegatiloru va luá dara in consideratiune observatiunile, cari se afla in rescriptulu regescu, pre lângá pertractarea propunerei comisiunei amintite. Dreptu aceea afliu de lipsa, cá decisiunea a casei declarata si in adresele de pána acum, in urma cárei'a fu insarcinata comisiunea statátore din 67 membrii cu elaborarea unui proiectu, sa se realizeze in intrég'a ei valóre. Pentru aceea comisiunea acest'a sa continue cátu mai curenda activitatea sea intrerupta prin amnarea dietei.

Celelalte diete au mai putina insemnatate pána acum. „Zukunft“ ne spune in nrulu dela 28 Nov. n. despre sciri neliniscítore din Spania si Romani'a, cari sciri aru fi sositu la ministeriulu de esterne austriacu. Cele d'antáiu sciri, se dice acolo, privescu pre Spania, cele din urma pre Austria.

Croatii au serbatu acum de curendu o serbatóre nationala in memori'a eroului Zrinyi, la care a participatu slavi si din alte párti ale monarchiei. Dupa corespundintie la Zkft serbatórea a fostu impunátore.

Revista diuaristica.

In „Presse“ diu 28 Novembre cetimu cu privintia la situatiunea interna a monarchiei urmatórele:

Unu corespundinte oficiosu de aici alu mai multoru diuarie esterne crede a fi bine informatu, déca anuntia, ca cestiunea-convocárei unei representatiuni centrale pentru regatele si tierile de dincóce de Lait'a, carea dealtmintea este deslegata din fundamentu inca in diplom'a din Octobre, tocmai acum'a se aduce in cabinetu spre determinatiunea ei finala, si ca tempulu celu mai nou va vedea publicandu-se decisiunile respective. Prelángá acest'a insa afla de lipsa a intóná inca cu deosebire, ca nu mai e nici unu momentu la indoiél'a aceea, ca, in consonantia cu aprobarea otárita a patentei din Septemvre, respunsulu decidiatoriu, carele are sa urmedie dupa finirea negociatiuniloru de complanare cátra Ungaria, nu va urmá nici decum mai inainte de ce voru fi ascultate representatiunile tieriloru dincóce de Lait'a. — Noj nu ne putemu aflá deocamdata inca in incurcatur'a acest'a de „representatiunile tieriei si representatiunea centrala“, si vomu acceptá alte descoperiri. Ni se pare insa unu lucru cu indoiela, ca regimulu se va ivi dejá de acum cu proiectele sele privitóre la representatiunea centrala a tieriloru cislaitane, deórece pentru elu si in casulu acest'a depinde totu dela rezultatulu negociatiuniloru din Pest'a. — Déca este adevérata scirea unei loi, ca Deák aru fi declarat, ca comisiunea de 67 sa primésca elaboratulu celoru cinci spre-diece cu privintia la afacerile comune n e s t r a m u t a t u, e a r a p l e n u m u l u (c o m p l e s s u l u a d u n á r e i) s a n u s e i n v o i é s c a l a o b j e c t u l u a c e s t ' a , p á n a n u v a f i r e s t i t u i t a c o n s t i t u t i u n e a , a t u n c e a a r u p u t e a f i p u s u r e g i m u l u l a p r o b a , c u m e s t e d e c o n s t a n t a p e r s e v e r a n t ' a l u i s i p á n a u n d e e s t e a p l e c a t u a m e r g e i n c o n c e s s i u n i l e s e l e . — L u c r u z a d a r n i c u e s t e d é c a c h i a r u s i f o i l e f r a n c e s e d e r e c o m e n d a m a g i a r i l o r u s a f i a d e s t e p t i s i d é c a d i c e d . e . „ L a P a t r i e “ : D é c a m a g i a r i i s u n t u i n t i e l e p t i s i n u s u n t u s e d u s i n e i n c e t a t u d e

acea casuistica capriciósa, carea este unu morbu alu aristocratiei invehite, atunci ei voru intinde manile spre impacare si si-vorú aduce aminte, ca ras'a magiara representa numai 5 milióné de suflete fatia cu 20 (mai acuratu 30) milióné de nemti, slavi si románi, pre cari dinasti'a Austriei, voindu a remané credinciósa chiamárei sele, trebuie sa-i multiamésca deodata cu magiarii.

De sub Pétra Craiului.

21 Novembre.

Dle Redactoru! Suatu siguru, ca nici prin cugetu nu-ti trece, a respunde la corespundintia din „Gaz. Trans.“ nr. 91. datata din Blasiu 22 Nov. a. c. si subsemnata cu B. *) parte fiindu ca asertiunile repetite in acea coresp. apriori suntu din destulu combatate in nrii trecuti ai „Tel. Rom.“, parte fiindca nu-ti va fi standu spre dispuetiune acela-si calibru finu, in care-si imbracă Dlu B. delicatetele sele. — Eu luandu pén'a amána, voiú numai se descriu impressiunea, ce susunumit'a corespundintia a făcutu asupr'a nostra, iara nici decum nu voiú acum sa me mesuru cu Dlu B. ferésca Ddiu! Córnele de boi si de biboli si urechile cele lungi ale acelei corespundintie amenintia de departe. Si cine aru cútézá óre a se mesurá cu Dlu B., candu densulu vine la lupta insotitu de atátea animale impungátore si reu neravite dupacum suntu caii, bibolii si taurii Dsele? —

Tare me temu, Dle Redactoru, ca candu ai dechiaratu in Tel. Rom. ca vei radicá in caus'a cestiunata ori si candu manusi'a, nu te-ai ganditu nici decum la unu contrariu, cá Dlu B., de órece e de prevediutu, ca unu omu, carele se afla in o societate asiá incornurata, trebuie sa fia tare impungatoriu si apoi unde aru fi egalitatea de arme?

Multu ni-amu ganditu, ca cine sa fia acestu Dnu B., inzestrasu cu atátea cunoscintie „dobitocesca“ — ad: despre dobitoce? — Óre sa nu fia acelasi B., care posede unu Dr. inaintea numelui si care fu scarmanatu si p-in G. Tr. pentru númerocele programe politice? —

In casulu afirmativu erá de acceptatu, ca dupa ce a debutatu siefulu, sa-si cerce si invetiachelulu noroculu, se intielege in felulu seu; totu in acestu casu se póte esplicá si furia Dsele incontr'a „Telegr. Rom.“

Bietulu B. inchisu intre paretii cei posomoriti ai chiliei, se va fi necagitu multu ca nu póte ferici natiunea prin ideile sale animalice, va fi visatu multe despre denuntiári, conducere nesincera, si alta conducere mai buna a natiunei s. c. l.

Dlu B. care arc atáta inclinatiune cátra animale singuru va fi observatu, ca, intre alte animale, canele, cu cátu este dínutu mai multu tempu in lantiu, cu atátu devine mai „furibundu“. (Sa ierti, Dle redactoru, ca amu spiritu menageri'a Dlu B. cu una cane, dar vedi Dta de Dlu B. et Comp. fára cáne bunu nu te poti apropiá nici decum).

Abiá esti dlu B. dintre paretii chiliei, si incepú a regalá din a b u n d a n t i ' a s e a c u t o t u f e l i u l u d e c o m p l i m e n t e , c e - i s t a u s p r e d i s p u e t i u n e , p á n a s i c u „ u r e c h i l u n g i . “ D l u B . n e i n v a t i a i n c o r e s p . s e a , d e c e s a i n f u r i é z a c a i i , t a u r i i , b i b o l i i s i ó m e n i i m o r b o s i , ó r e d e n s u l u d e c e s ' a u i n f u r i a t u a s i á r e u ?

Cátra finea cor., cu unu feliu de „quos ego...“ spune Dlu B. ca inteligintia romána de clerici si mireni, a ajunsu la acelu stadiu, cá sa póta conduce natiunea si fára ajutoriulu celoru mai mari in bisericá si in civili.

Amu vré numai sa scimu, déca si Dlu B. se tine de inteligintia? De órece Dlu B. prin corespundintia sea dovedesce ca a fi Dr. chiaru a sci si scrie unu articulu de jurnale nu garantéza inca de cultura si inteligintia.

Dar mai alesu amu vré sa scimu déca si dlu B. face parte din acea inteligintia romána, care sa conduca natiunea? — Acést'a nu din alta cauza, ci numai, pentru cá sa scimu sa felicitámu pre natiune pentru noulu seu conducatoriu.

Dupa multe impunseturi si lovituri Dlu B. in fine dechiará ca nici va aruncá manusi'a nici o va redicá pre cea aruncata de „Tel. Rom.“ si acést'a o credemu din deplinu, de órece Dlu B. dupa societatea cu care s'a prezentatu inaintea publicitui, n'are necesitate de manusi, densulu se multiamésca a impunge si lovi in felulu seu si fára manusia. —

Dupa cum vedi Dle redactoru impressiunea mentiuantei corespundintie asupr'a nostra este de o natura umoristica, cu tóte acestea acea corespundintia si alte de calibrulu acelei'a suntu o trista dovéda despre calimitátile, ce se potu nasce din nisuintia carpaciloru de a se face maestri in politica.

*) Nu merita, pentruca unde fantasi'a n'are de regulatoru unu ratiunamentu sanetosu; unde simtiemintele nu suntu in stare a nobilá cugetele si ale dá poleitur'a unei espressiuni in adeveru intelectuale si unde din causele de mai susu se produce nisce monstruositati cá cele ce au facutu impressiunea ce o comunicati cu publiculu: nu mai incápe discutiune. De alta parte dupa esperiinti'a cáta o avemu nu va intardiá Dlu B. a revocá cele disse de densulu, nu numai in cor. sea de acum, ci si tóte câte le-au disu dela ad. gen. a Asoc. de asta véra incóce, de candu se datéza alu doilea tomu alu ideiloru sele politice; numai sa i se dea ocaziune. R.

Ceea ce se atinge de furi'a ce se imputa „Tel. Rom.“ apoi noi, cari celinu atatu Gaz. Trans. catu si Tel. Rom. avemu numai o convingere si suntemu siguri ca ori care altu judecatoriu nepartialu va fi cu noi de parere, ca ad. Gaz. Trans. si corespondintiei ei suntu ca si cei ce suferu de galbinare.

O dorintia avemu, pentru care ne rugamu la Ddiu in tota dnu'a adeca sa ne ferisca de ciurma, colera, potopu, focu, fomete si de conducerea nationala prin dlu B. si aseclii.

Mi incheiu aceste rendui cu proverbiulu germanu „Auf einen groben Klotz gehört ein grober Keil“ seu pe rom. „Precum e sf. asiá si temáia.“

Principatele române unite.

Cuventulu de tron.

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Suntu fericitu a me affá in mijloculu reprezentatiunei nationale. Poporulu románu ne-a incredintiatu regenerarea lui; dela implinirea misiunei nóstre cu credintia si cu devotamentu depinde sórtea Patriei. Guvernu si corpuri legiuitoare, sa ne redicamu la inaltimea datoriei nóstre, si sa ne facemu demni de maretia menire ce provedintia ne pastreza.

Astadi statulu románu, constituitu pe base stabile, póte privi cu incredere viitorulu seu asicurat in contr'a fluctuioniloru politice din afara. Románi! fiti mandri si gelosi de acestu viitoriu care de acum inainte este in mánile vóstre. Incredintiatu simtiemintelor, cugetárilor si faptelor vóstre patriotice, elu póte deveni atatu de mare si de stralucitu, pre catu vomu voi si vomu sci cu totii sa-lu facemu. Incátu me privesce, credinciosu traditiioniloru stramosiloru mei, i-mi voiu pune tóte puterile pentru a-mi implini cu demnitate missiunea. Nimic'a nu me va puté abate din acésta cale, si pestrediu credintia neclatita, ca Ddiu i-mi va ajutá si va incoroná cu succese silintiele mele. Nici odata mán'a provedintiei nu s'a aretatu mai vederatu in destinele omenesci, ca in totu cursulu greleloru impregiurári prin care amu trecut in tempu de 9 luni.

Constitutiunea ce avemu este lucrarea a insasi natiunei. Ea trebuie mantinuta sacra si neviolabila.

Recunoscerea mea si a dinastiei mele de inalt'a Pórtá si de puterile gárate, s'a suitu la marimea unui evenimentu politicu, si a fostu considerata de cátra tóte cabinetele europene cá o garantia de pace si de securantia pentru viitoriu.

Multiamita inteligintiei prudenti si energice stáruintie, ce poporulu románu a desvoltatu dela 11 Februaru si pana astadi, nóu'a stare politica a Romaniei s'a recunoscutu, fára a se gemi cátsu de putinu vre-unulu din drepturile tierei. A fostu indestulu sa preschimbu procedári de politetia cu inalt'a Pórtá si sa declaru Majestátiei Sele Sultanului ca dorintia mea ferma e de a se respectá Suzeranitatea sea pre basea vechiloru nóstre tratate cu imperiulu otomanu. Románi cari au simtirea adeveratului patriotismu, si cari dorescu cá natiunea lor, júna si vigurosa, sa se radice la rangulu ce i se cuvine intre celelalte natiuni, au salutatu cu bucuria caletoria mea la Constantinopole, in care ei au vediatu confirmarea dorintieloru si sperantieloru lor.

Fericit'a solutiune ce au dobenditu dificultátile esteriore, a asicurat in tr'unu modu definitiv deplin'a nóstra autonomia si drepturile nóstre. Amicitia si concursulu inaltei Porti si ale Puteriloru gárate, ne asicura pacea si deplin'a libertate, necesarie pentru a ne ocupá de organizatiunea interióra a tierei nóstre. Ve potu incredintia de simtiemintele de simpatia si de interesu ale inaltelor puteri pentru románi. Mai multu decátu ori si candu ne putem rediemá, in ocasiunile dificile ce vomu mai avea a strabate, pe sprijinulu lor, care nu ne va lipsi, pe catu tempu ne vomu tine cu intielepciune in cerculu drepturiloru si alu aspiratiioniloru nóstre celoru legitime.

Temeliele suntu asiediate cu fária, ne remane acum sa redicamu edificiuulu ce amu inceputu cu atát'a vigóre si succesu. La lucru Románi la lucru cu probitate si cu zel! Uitati cele lopte si rivalitati, care pentru satisfacerea intereselor personale, potu compromite securitatea tierei intregi. Adunati-ve cu incredere impregiurulu meu, si nu aveti alta cugetare decátu aceea, de a sterpi prejudiciile si relele obiceiuri. Veniti sa punem in aplicare principiile salutare de probitate, de moralitate, de munca si de economie, cari duc natiunile la civilisatiune, la bogatie si la fárie.

Guvernu meu in credintia sea ca conditiunea principala de stabilitate si de progresu este respectulu Constitutiunei si strict'a executare a legiloru, cere concursulu activu alu tuturor cetáteniloru pentru a sterpi viciurile, atatu de adencu inredacinate in administratiune si in justitie. Numai cu acestu pretiu vomu puté redicá prestigiulu autoritátiei, vomu introduce sincer'a si leal'a respectare a institutiioniloru, a libertátiei, bine intielese, a legalitátiei si a drepturiloru tuturor.

Secet'a care a bantuitu tier'a si a amenintiat'o de fomete, si epidemia colerei, dóue biciuri grodriave, au venitu sa lovésca tier'a nóstra si au adusu in sinulu familielor desolutiunea, descuragiarea si ingrigirea. Rocomandu la sollicitudinea Domnilor-Vóstre mesurile ce s'aru puté luá pentru a preveni prn viitoriu ase-

menea calamitati. Speramu in generositatea publica, care in anululu trecut a datu cele mai necontestabile dovede de caritate crestina.

Principiulu de capetenie, care redicá unu statu cá si pre unu individuu, este padia indatoriloru contractate. Guvernu meu s'a aflatu din cea dintáia di in fatia cu contracte incheiate de guvernulu trecut, contracte improvarátore. Elu si-a datu tóta silintia pentru a ve propune modificatiuni, cari sa le faca mai putinu onoróse pentru Statu. Natiunile trebuie sa respectedie, pre catu se póte, contractele sele, cáci numai astfelu ele si potu intemeia creditulu si trage spre densele capitalurile, necesitate vitala, pentru desvoltarea bogatiei nationale.

Cu o crisa financiara cá aceea prin care s'a maritu si mai multu prin réu'a recolta din cei din urma doi ani, cu o datorie flotanta grozava, cu unu bugetu ce nu erá cu putintia a se ecilibrá; discreditulu ajunsese la culme. Bunurile de tesauru venite la scadentia si mandatele se scontau cu o perdere de 30 la suta; nu puteamu face fatia nici macaru la cele mai indispensabile necesitati de brana a soldatiloru si de salariu alu impiegatiloru. Aceste impregiurári au impusu guvernulu meu imperiós'a necesitate, de a avé recursu la unu imprumutu cu cenditioni grele, déra indispensabile; alu cáru resultatu a fostu, de a radicá creditulu publicu si de a pune in circulatiune numerariulu necesariu transactiioniloru agricole si comerciale.

In tóte ramurile administratiunei, ministrii mei au incercatu a aduce, prin reductiuni insemnate, economii, care se faca catu mai putinu simitóre lips'a de mijloce, si budgetulu anululu viitoriu va fi ecilibratu, fára de a impededá servitiulu administratiunei.

S'a facutu Romaniei la Espositiunea universalá o pesitiune avantagiósá in tóte privirile. Acésta participatiune, fiindu de natura a face cunoscute produsele tierei, va asicura terguri nóue industriei nóstre agricole. Cu tóta strimtorirea financiara si cheltuielile, ce trage dupa sine acésta participatiune, amu creditu, ca trebuie sa ne impunem acestu sacrificiu si sa facem totu ce va fi cu putintia; cá sa figuramu cu demnitate la acésta lupta a muncii si a civilisatiunei.

Sa nu ne facemu ilusiuni. Avemu sa lucramu fórté multu, cá sa ajungemu a pune lucrárilu pe adeverat'a cale de progresu. Amu firma credintia, ca, uitandu cu deseversire animositátile si patimile personale, deliberatiunile Domnilor vóstre se voru aperi de discussiuni infructuóse si voru fi bogate in rezultate folosítore patriei nóstre. Cátru pentru mine, me veti gási totudéun'a nestrámutatu pre calea datoriei. Voiu implini cu mandrie misiunea ce mi s'a incredintiatu, pentru a ajunge la marirea si desvoltarea patriei mele. Voiu lovi cu justitie, in sa fára crutiare, reulu pretutindenii, si veti gási in guvernulu meu unu concursu asicurat in decisiunile ce va veti luá pentru binele adeveratu alu tierei. Lasandu de o parte ori ce ambitiune, sa nu avemu alta vointia, decátu pre aceea de a lucrá neintreruptu la progresulu si la desvoltarea Romaniei.

Sessiunea ordinaria a Corpuriloru legiuitoare pentru anululu 1866 spre 1867 este deschisa.

CAROLU.

Ioann Ghic'a. I. Cantacuzinu. N. Haralambu. P. Mavrogheni. D. Sturz'a. I. Stratu.

V a r i e t á t i.

* * Din Vien'a primi „l'Avenir“ urmatoriulu telegramu de sensatiune: „Baronulu de Beust ofera dimisiunea sea, decá nu s'aru modificá ministeriulu in unulu liberalu. Este probabilu cá Domnulu de Schmerling si Principele Auersberg voru substitui pre conti Belcredi si Majláth.“— Prin urmare Principele Auersberg aru urmá in loculu Dlui de Majláth. Reclamele pentru Dlu d. Beust intr'adeveru aru trebui compuse cu mai multa prudintia.

Nr. 45—3. **Concursu.**

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. res. Clicióv'a, ce este ingremiata inclitului Comitatu Carasiu si Protopresbiteratului gr. or. románu alu Fagetului se escrie prin acést'a Concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

a) in bani gat'a: léfa anuale de 126 fl. v. a.
b) in naturale: 20 metie de gráu, 20 metie de cucuruзу, 100 ponti de sare, 100 ponti de elisa, 15 ponti de lumini, 10 orgii de lemne, 2 lantia de livada, 1/2 lantiu de grádina pentru legumi si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuvintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursulu pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pana acum si purtarea lui morale si politica si astfelu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriuu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pana la 20 Decembre c. v. a. c. Caransebesiu in 5 Noemvre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.